

Det blev 60 år inom flyget för Åke

Åke Jakobssons flygvapenliv har handlat om instrument och kameror, om utveckling och utbildning.

Åke Jakobsson i känd Nyköpingsmiljö

– Jag ville inte läsa vidare som ung, läslusten hade gått av mig, förklarar han. Jag ville bli självförsörjande, inte gå hemma och jag kunde arbeta med händerna.

Teknikintresse fanns och det i kombination med flyg lockade. Det blev lyckosamt.

Han gick Flygförvaltningens lärlingskola i Västerås och gjorde två år i Arboga.

När utbildningen var slut stod valet mellan flygplan, motormontör och instrumentmakare.

Åke valde instrumenten och F 11, eftersom han menade att spaning alltid kommer att behövas, även efter kriget.

– F11 var ju Nordens största, bästa och trevligaste förband. Att få arbeta på Avd 6 bland en mängd skickliga hantverkare och yrkesmän, var en otroligt fin skola.

Åke gillade också att Nyköping trots flera järnvägsspår inte hade någon plankorsning med bommar.

Han kom till F 11 1950. Så blev han utsedd till bas för instrumentverkstaden, det var 1958. Han efterträdde Signaljohan, en populär person, som Åke tyckte det var svårt att efterträda.

Den i ungdomen för studier ointresserade Åke sökte nu in på lärarhögskolan i Göteborg för att få behörighet som yrkes- och ämneslärare.

– Jag har ju alltid varit nyfiken och sugen på att gå vidare, förklarar han sin omvändelse. Men flygvapnet har också varit en fortsättningskola där jag fått gå vidare med målinriktade studier. Det har varit en förmån.

Han jobbade på yrkesskola i Stockholm men ville bo kvar i Nyköping.

Där studerade han på NTA, Nyköpings tekniska aftonskola åren 1961 till 1966.

– Jag har eftersträvat ett omväxlande jobb och är något av en ensamvarg. Jag ville följa utvecklingen, se hur saker fungerade och inte fungerade och ha en kontinuerlig kontroll.

Nästa jobb blev som byråingenjör på Försvarets materielverk på flygelektroavdelningen.

1972 sökte han tjänsten efter Foto-Johan, ett tekniskt och taktiskt arbete.

– Det var otroligt stimulerande som FMV:s förlängda arm mellan verkstäder, flottiljer, kompanier, civila leverantörer och utbildningsenheter.

Tjänsten överfördes senare till Första flygeskadern i Göteborg. 1987 sökte han till Versionskontoret AJ/S-37 i Karlsborg och karriären avslutades som mentor 1994-

1995 för efterträdaren på Typkontoret i Uppsala. Åkes ledstjärna har varit: alltid bästa möjliga resultat.

Nu då?

Ja, nu träffas Åke åtminstone varje tisdag förmiddag på F 11 museum. Flygvapnet har blivit liksom ett gift. Men han tycker också att det är tråkigt och tungt med den neddragning som flygvapnet fått utstå. Men han gläds över att det ibland ringer och någon frågar honom om råd. Kunskaperna är efterfrågade.

– Det känns verkligt skönt att nu bara ha F11-museet som hobby och

att kunna blicka tillbaka på ett härligt liv med många fantastiska upplevelser, utvecklingar och massor av fina och duktiga medarbetare. Jag känner mig verkligen privilegierad som fått vara med om så mycket och fått förmånen att ha en förstående familj som hela tiden stått vid min sida.

Christer Wätz

I undplutonen för system 37, som han själv var med och utvecklade, är Åke den självklare experten.

Tysk raketbas fotograferad av F 11

De flesta av föreningens medlemmar har säkert sett tavlan i F11 Museum av den engelske konstnären Roger Middlebrook, som visar en Caproni från F11 som fotograferar den tyska raketbasen Peenemünde under andra världskriget. Vid föreningens höstmöte fick den fulltaliga åhörarskaran av Sten Wahlström veta historien bakom tavlan.

Sten kunde inte bara på ett initierat och medryckande sätt berätta om Peenemünde, både som semesterort och raketbas, utan också om historien bakom tavlan.

En av männen bakom V2-raketerna, Wehrner von Braun, pekats ut av Sten

Bilden visar tydligt den tyska raketbasen. Basen hade då bombats av engelskt flyg endast tio dagar innan. Med detta foto som underlag förmådde Sten konstnären Roger Middlebrook att måla den vackra tavlan med S 16 Caproni i förgrunden.

I berättelsen om Peenemünde, den plats där Gustav II Adolf landsteg vid midsommartid 1630 och där Sten som barn bodde sommaren 1935 med sina föräldrar, visade han bredden och djupet av sina kunskaper. Sten framhöll vikten av att känna till historien bakom ett föremål eller platser som man besöker.

– Är man på ett ställe känner man historien på ett mycket närmare sätt när man känner bakgrunden, det är något magiskt med det där, framhöll Sten.

Som exempel visade Sten ett spant från den V2-raket som den 13 juni 1944 slog ned i trakten Beckebo i Småland. Den s.k. Beckebotorpeden, en händelse som gav eko över hela världen. Sten hittade spantet på en gård i trakten av nedslaget.

– Den här prylen har färdats i 5 minuter från Peenemünde och varit upp på 96000 meters höjd innan den hamnade i Beckebo. Då får den helt plötsligt liv, det är historien bakom prylen som är intressant, inte prylen i sig, menade Sten.

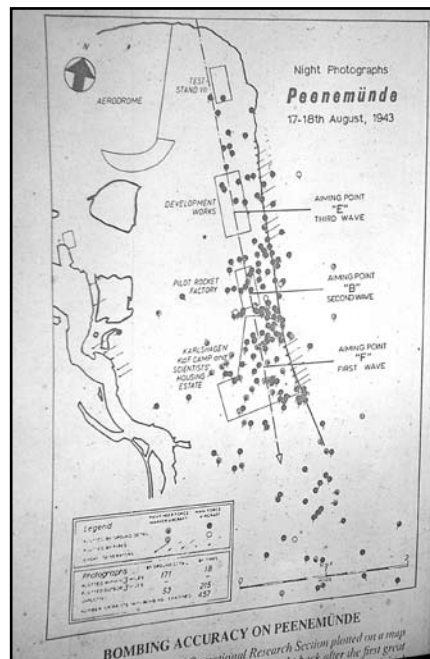
V2 var benämningen på den stridsladdade raketerna. Denna fanns dock aldrig vid Peenemünde. Där sysslade man enbart med ut-

veckling av själva raketerna, som benämndes A4, Aggregat 4.

Från sina många år som radiomedarbetare i en rad olika frågesport-, natur- och vetenskapsprogram och gediget historieintresse visade sig Sten Wahlström besitta beundransvärda kunskaper om såväl raketerna som Peenemünde och andra världskrigets händelser, platser och människor. Kunskaper som han byggt på även efter sin pension.

– Ju äldre man blir, desto märkligare blir livet, nämnde Sten. För det första blir man intresserad av historia.

Och en mycket liten del av det vetande Sten samlat på sig under åren förmedlade han denna afton till en mycket uppskattande publik.

Bilden, som visar det ganska misslyckade resultatet av den stora engelska bombraiden mot Peenemünde 1943, är ett bra exempel på Stens omfattande arkivforskningar.

Den för många svenska fågelintresserade välkände Nyköpingsprofilen Viking Olsson, hedersledamot i Sveriges Ornitologiska Förening, fick vid höstmötet återse sin själsfrände Sten Wahlström. Två av Sveriges mest kunniga ornitologer, som genom åren haft många kontakter om de naturligt bevingade varelserna.

Sten Wahlström, mångkunnig (mest känd från radioprogrammet Pausfågeln) och engagerad föredragshållare lockade ett 70-tal åhörare, vilket betyder fullt hus, till föreningens höstmöte.

Spaningsmuseet utvecklas

Ett värdefullt tillskott i uppbyggnaden av ett flygspaningsmuseum är en GVRS-enhet från system 37. GVRS (Ground Based Video Reply System) är ett utvärderingssystem med presentation av information från flygplanets videokameror.

GVRS-utrustning på plats i F11 Museum

Dags för höstens putsardag

En putsardag med något förstärkt arbetsstyrka genomfördes i oktober, med välbehövlig uppsnygning och rensning såväl utom- som inomhus.

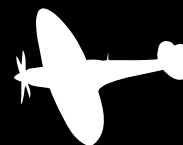

Dold under nödvändig skyddsutrustning är Mats Anderzon i aktion med röjsågen.

Fr.v. Jan Gelin, Åke Ryberg och Rolf Nyberg lastar utrensat för vidare transport till sopstationen.

SKAVSTA FÖRR

S 9C -Seversky Republic EP-106

Utan egen flygindustri som kunde erbjuda flygvapnet en lämplig efterträdare till den föråldrade J8:an Gloster Gladiator, så sökte Sverige flygmateriel utifrån. Resultatet blev att man beställde det amerikanska Seversky Republic EP-106 (i export P-35), i Sverige betecknat J 9.

Planet blev vårt första jaktflygplan av modern konstruktion byggt helt i metall och med indragbart landningsställ och fart uppemot 500 km/tim. I samband med krigsslutet 1945 överfördes ett antal J 9:or till F 11 och F 3 för att där brukas som spaningsflygplan, med beteckningen S 9C.

Som spaningsversion användes flygplanet huvudsakligen för optisk flygspaning. Men en handhållen kamera typ Hk 7 kunde föraren medföra hängande i en rem om halsen. Vid fotografering öppnades huven och styrspaken hölls mellan knäna. Senare inmonterades en fast seriekamera typ Ska 4 i bagageutrymmet bakom föraren. Kameran var riktad åt höger och snett nedåt och foton togs genom den fönsterförsedda luckan till extrautrymmet. Man försökte även att fotografera under sväng med Ska 4. Föraren siktade med en kula fastsatt på antennwren.

S 9C (fd J 9) under klargöring för start på fältet nedanför kanslihuset

Vad är det för märklig figur som är målad på flygplanet?

Trots allt omodernt med S 9C, som dålig prestanda, kort räckvidd osv. så innebar användningen av planet att en helt ny syn på spaningsflygningen hade skapats. Man hade introducerat ett litet och förhållandevis snabbare spaningsflygplan i den svenska flygspaningen - något som hade varit en helt orimlig tanke några år tidigare. Men nu var man på det klara med det ensamma lilla fjärrspaningsplanets stora fördelar. S 9C föll för åldersstreckets år 1949 och ersattes då av det engelska fotospaningsflygplanet Spitfire MK XIX, i Sverige S 31.

Axel Carleson

Några ord från ordföranden

Med detta Medlemsnytt lägger vi ännu ett framgångsrikt år till handlingarna. För NFF:s del det 11:e verksamhetsåret och för F11 Museum har det nu gått 15 år sedan invigningen 1991. Detta har varit möjligt endast tack vare er trogna medlemmar och den entusiastiska styrka som arbetar mer aktivt inom museet och föreningen. Funk-

tionärer, guider och, de som är värda ett speciellt tack för gjorda insatser, den arbetsstyrka som varje tisdag tar sig an det praktiska arbetet med underhåll och förbättringar av lokaler, föremål och utomhusmiljön. Speciellt slitsam har den pågående, och snart klara, utbyggnaden av förråd och verkstad varit. Det har kostat avsevärt både mycket mer pengar och arbete än beräknat. Den trogna arbetsstyrkan på 10-15 "gubbar" som samlas på tisdagarna har förvisso mycket trevligt men också många gånger ett väldigt tungt och tråkigt jobb. För att hinna med lite mera har, de som har möjlighet, börjat utöka arbetstiden på jobbdagen. Vi hoppas det blir ett hållbart initiativ, där alla som önskar är välkomna. Speciellt helt nya "jobbare". Det pågående bygget får dock bli det sista av den omfattningen. I framtiden skall kraften huvudsakligen läggas på underhåll och förbättringar av utställningar och föremål. Arbeten som är närmast förestående är inventering, registrering och märkning av alla föremål. Inredning av förråd och verkstad, utveckling av olika utställningar och, den stora utmaningen, med planering och uppbyggnad av den nya utställningsytan efter det tidigare varmförrådet i museibyggnaden.

Med önskan om en god jul och ett gott nytt år riktar jag ett varmt tack för gjorda insatser under året och önskar nya medlemmar och jobbare varmt välkomna i gemenskapen inom NFF och museiverksamheten.

P O Pettersson
Ordförande

Årsmöte 22 mars 2007

Program för årsmötet är inte fastställt vid tiden för tryckningen.

Det som är fastställt är dock tidpunkten, så planera redan nu in **torsdag kväll den 22 mars 2007** för en trevlig kväll vid Skavsta Flygplats.

Medlemsavgift

Inbetalningskort för 2007 kommer redan i detta nummer; med hopp om samma föredömligt snabba inbetalning som tidigare år.

använd därför gärna omgående bifogade inbetalningskort.

Medlemsavgiften är 150 kr (75 kr för de som även är medlemmar i F11 Veteranerna).

OBS! Nyttillkomna medlemmar efter 1/10 behöver inte betala någon avgift för 2007.

Utlottning av medlemskap

Bland de som betalar medlemsavgiften före 15/1 lottar vi ut **två gratis medlemskap** för år 2008!

Till gratis medlemskap för 2007 gratulerar vi än en gång

Ivar Eriksson, Västervik och Jörgen Wejlin, Malmö

Uffe Svensson lägger ledningar på plats i det nya verkstadsutrymmet.

Välkommen Uffe, i precis rätt tid

till tisdagsgänget. Ulf Svensson, en trogen NFF-medlem sedan många år, håller på att trappa ner från sitt ordinarie jobb inom el-branschen. Därmed har han väldigt lägligt fått tid att hjälpa till vid museet just nu när hans kunskaper som bäst behövs. Det gäller installation av värmepumpar, och i samband därmed förstärkning och omdragning av el-nätet i hangaren, samt el-installationen i nybyggda delarna. Och mer jobb för en kvalificerad elektriker finns i framtiden. Inte minst när det blir dags för de planerade förändringarna i museibyggnaden. Så vi hoppas på lång och trogen museitjänst för Uffes del.

V.v. meddela ev felaktigheter eller ändringar i din adress.

REDAKTIONSRTA

PRODUKTION	REDAKTIONSGRUPP	ADRESS	E-POST
Gunnar Vieweg	Thore Eriksson 0155-28 82 97 Christer Wätz 08-605 42 43	Nyköpings Flyghistoriska Förening Skavsta Flygplats	nff@nykoping.nu
	Gunnar Vieweg 0155-21 88 34	611 92 Nyköping	POSTGIRO 82 46 05-0